

At-VEJLEDNING

D.2.8
September 2002

Erstatter At-meddelelse nr. 4.04.1 af november 1983

Fældnings- og skovningsarbejde

Vejledning om fældnings- og skovningsarbejde med
hånbårne motorkædesave og andet håndværktøj

Hvad er en At-vejledning?

At-vejledninger vejleder om, hvordan reglerne i arbejdsmiljølovgivningen skal fortolkes. At-vejledninger bruges til at

- uddybe og forklare ord og formuleringer i reglerne (lov og bekendtgørelser)
- forklare, hvordan kravene i reglerne kan efterkommes efter Arbejdstilsynets praksis
- oplyse om Arbejdstilsynets praksis i øvrigt på baggrund af bl.a. afgørelser og domme
- forklare arbejdsmiljølovgivningens områder og sammenhæng mv.

Tal i parentes henviser til listen over relevante At-vejledninger/-anvisninger/-meddelelser på bagsiden af At-vejledningen.

Er en At-vejledning bindende?

At-vejledninger er ikke bindende for virksomhederne, sikkerhedsorganisationerne eller andre, men vejledninger bygger på regler (lov og bekendtgørelser), der er bindende. Arbejdstilsynet vil ikke foretage sig mere i de situationer, hvor fx en virksomhed har fulgt en At-vejledning.

Virksomhederne kan vælge andre fremgangsmåder mv., men Arbejdstilsynet vil i så fald vurdere, om den valgte fremgangsmåde er lige så god og i overensstemmelse med reglerne.

Når en At-vejledning gengiver bindende metodekrav mv. fra lov eller bekendtgørelser, skal virksomhederne følge de pågældende metoder. Det vil altid fremgå tydeligt af en At-vejledning, når der gives bindende metodekrav mv.

Hvor findes information om At-vejledningerne?

Et emne kan være beskrevet i mere end én At-vejledning. Derfor er det en god idé at orientere sig på Arbejdstilsynets hjemmeside på Internettet på adressen www.arbejdstilsynet.dk.

I en overgangsperiode vil der stadig findes "gamle" At-meddelelser og At-anvisninger, der ligesom At-vejledningerne beskriver, hvordan arbejdsmiljølovgivningen kan overholdes. Med tiden vil alle At-meddelelser og At-anvisninger udgå, efterhånden som de afløses af At-vejledninger. Også her kan der hentes hjælp på Arbejdstilsynets hjemmeside.

Vejledningen indeholder nærmere retningslinjer for, hvordan man ved fældnings- og skovningsarbejde med håndbårne motorkædesave eller andet håndværktøj kan opfylde bestemmelserne i bekendtgørelserne om arbejdets udførelse og om skiftende arbejdssteders indretning. Fældnings- og skovningsarbejde skal udføres i overensstemmelse med vejledningen eller på en måde, som er lige så forsvarlig i sikkerheds- og sundhedsmæssig henseende (1).

1. Oplæring

Fældnings- og skovningsarbejde forudsætter, at den ansatte er oplært i sikkerheden ved arbejdet. Det gælder også de sikkerhedsmæssige forhold og begrænsninger i arbejdet med nedtagning af hængere (træer, der bliver hængende i nabotræer e.l. ved fældningen), ved alenearbejde og ved kontakt med arbejdsgiver eller kolleger.

Topbeskæring og topkapning ved klatring må kun udføres af ansatte, der har gennemgået Skovskolens kursus i topkapning, grundlæggende og udvidet klatring eller tilsvarende oplæring. Det gælder dog ikke, hvis topbeskæring og topkapning sker fra en arbejdsplatform.

2. Fældnings- og skovningsarbejde

2.1. Almene bestemmelser

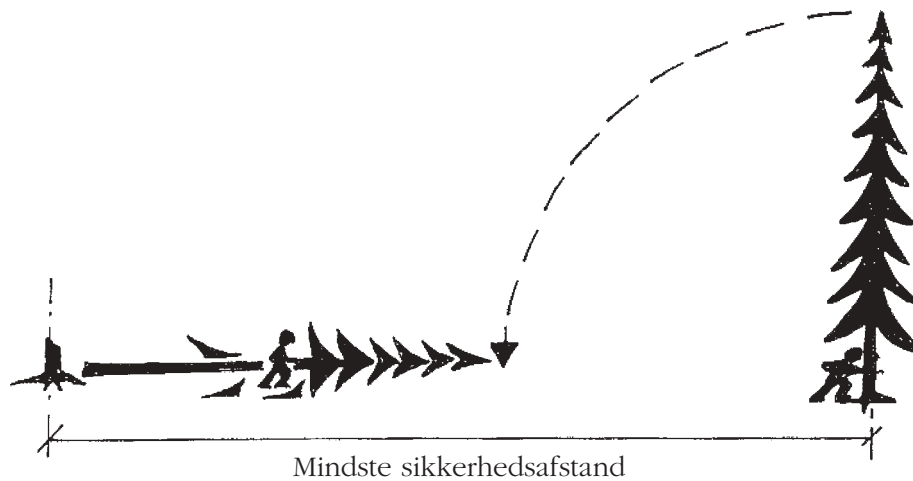
Den, der udfører fældningsarbejdet, skal sikre sig, at ingen uvedkommende kan blive ramt af træet, når det falder.

Hvis det kan forventes, at der er uvedkommende i arbejdsområdet, skal den ansatte sikre sig, at der ikke er nogen personer i faldområdet, når træet falder. Faldområdet er træets højde i alle retninger fra fældstedet. Det kan sikres med en vagtmand eller ved at udføre fældningen med en såkaldt bagtå, der giver tid til at sikre sig, at der ikke opholder sig nogen i faldområdet.

Kun de personer, der fælder træet, må opholde sig inden for træets faldområde.

Hvis flere personer udfører fældnings- og skovningsarbejde (fældning, afkvistning, kapning og sammenlægning) i samme område, skal afstanden mellem de træer, der arbejdes på, være større end træernes samlede længder målt mellem stødene – se figur 1.

Figur 1

Figur 1. Sikkerhedsafstanden skal være større end træernes samlede længde mellem stødene.

Ved tynding i bevoksninger og ved fældning af samtlige træer (renafdrift) bør arbejdet planlægges, så der er et arbejdsfrit skifte mellem de ansatte.

I kuperet terræn skal træfældningen tilrettelægges, så man imødegår de farer, der kan opstå, hvis træet ruller eller glider efter fældningen.

2.2. Flugtveje

Inden fældning skal man sikre sig, at der er en flugtvej. Det vil sige, at man skal fjerne grene og ris.

Man skal gå skråt bagud til sikker afstand, når træet falder.

2.3. Hjælpemidler til fældning i ønsket retning

Træer, der er tykkere end ca. 12 cm i brysthøjde, skal fældes med forhug sammen med en passende mængde holdetræ (fældekam). Det sikrer, at træet falder i den ønskede retning.

Vindstød kan påvirke træet så meget, at det ikke vælter i den ønskede retning (følger forhugget). Derfor skal der altid fældes med en bagtå i blæsevejr, når der bruges motorsav til fældning af træer, der er tykkere end ca. 25 cm i brysthøjde.

En bagtå er et passende udsnit af fældesnippet. Udsnippet kan være et rodudløb – en tå – og skal ligge så langt væk fra forhugget som muligt.

Der skal være hensigtsmæssige hjælpemidler til at tvinge træet til at falde i den ønskede retning. Det er fx hammer, kile og fældejern med vendekrog.

Når der fældes tæt ved huse, veje, el-ledninger o.l., bør man bruge et trækspil med et så langt ståltov, at de personer, der betjener spillet, er uden for træets rækkevidde, når det falder.

Der må ikke arbejdes under hængere.

Hængere er træer, der bliver hængende i nabotræer e.l. ved fældningen.

Hængere må ikke tages ned ved at fælde et andet træ, så det falder på hængeren (krydsfældning). Hængere må heller ikke tages ned ved at fælde det træ, som hængeren er fanget i.

Der skal være hensigtsmæssige hjælpemidler til nedtagning af hængere. Det er fx håndspil, traktor med spil og vendekrog. Hjælpemidlerne skal bruges ved behov.

Når der nedtages hængere, skal arbejdsgiveren sørge for, at der er givet klare instruktioner om, hvilke indarbejdede arbejdsmetoder der skal bruges og i hvilken rækkefølge.

Arbejdsmetoder og rækkefølgen kan fx se sådan ud:

1. Brug et fældejern med vendekrog.
2. Brug en vendekrog eller et vendebånd, der har en momentarm på over 2 m.
3. Brug en vægtstang til at flytte hængeren bagud.
4. Brug et håndspil.
5. Lykkes det ikke at få hængeren ned ved en af de første fire metoder, skal man bruge traktor med spil e.l.

Hvis hængeren først nedtages på et senere tidspunkt, skal dens faldområde afmærkes med farvede plastbånd, reb e.l. Desuden skal der advares mod at gå ind i området.

2.4. Alenearbejde

De ansatte må ikke arbejde alene ved friskæring af vindfælder, ved topbeskæring, ved topkapning af stående træer og ved nedtagning af hængere. Alenearbejde kan dog tillades ved nedtagning af hængere af ufarlig størrelse. Det vil sige, at hængeren kan tages ned med en almindelig vendekrog.

Fældnings- og skovningsarbejde skal tilrettelægges, så den ansatte har kontakt med en anden person mindst fire gange på en almindelig arbejdsdag. Kontakten skal være jævnt fordelt over dagen.

Kontakten ved skovningsarbejde kan erstattes af radio- eller mobiltelefonkontakt, hvis der, som rutine, foretages fem kontrolopkald i løbet af dagen. Opkaldene skal være jævnt fordelt over dagen. Opkaldene kan være: Tilmelding, tre kontrolopkald og afmelding.

Radio- og mobiltelefonkontakt forudsætter, at man på hjemstationen ved, hvor de ansatte arbejder, og at det er fysisk muligt at nå hurtigt frem med hjælp. Samtidig skal der være indarbejdet en rutine til personlig kontakt ved manglende radio- eller telefonkontakt.

2.5. Forbinding

Ved fældnings- og skovningsarbejde skal den ansatte altid have en trykforbinding på sig.

Jens Jensen

Læs også Arbejdstilsynets vejledning om:

(1) Arbejde med motorkædesave.

Arbejdstilsynet – Landskronagade 33 – 2100 København Ø
Tlf.: 39 15 20 00 – Fax: 39 15 25 60 – E-post: arbejdstilsynet@arbejdstilsynet.dk

Prepress: HellasGrafisk A/S – Tryk: Phønix-Trykkeriet A/S